

**DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE**

**Tekmovalna pola za 1. letnik srednjih poklicnih šol
10. april 2026**

REŠITVE

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Spodnja besedila razporedite po času nastanka od najstarejšega do najmlajšega in ustrezno zaporedje številk zapišite na črtice pod besedili. Po čem ste sklepali o pravilnem zaporedju besedil? Utemeljitev napišite v povedi.	2 točki
1 Šentaj, ko bi to vedel, kako bi jih hotel skópati! Ni zastonj začelo deklè v priglíhah govoriti. Ta reč meni ne gre v glavo. Da je le kje kaj pridnega, tako mora že zlodej te ljubljanske fantaline zraven imeti.	
2 Bose, gozpodi miloztiuví, otze bose, tebe izpovuede vuez moi greh, í zuetemu creztu, í zuetei Marii, í zuetemu Michaelu, i uizem crilatcem bosiem, i zuetemu Petru, i územ zelom bosiem, i územ musenicom bosiem ...	
3 Rekši, pogasi gospodar luč in se spravi spat. Dolgo pa sta še oče in mati ugibala o otrocih, o družini in druge enake reči, preden sta zaspala in so ju popustile vsaktere	

	skrbi. Tam v drugi sobici pa je čulo mlado uho vsako besedico. Deklica, o kateri sta se skrbljiva roditelja pogovarjala, ni spala.
--	--

4	Dolgo, prazno poletje, ki se je raztezalo med njo in prvim letnikom gimnazije – in to prav tiste, ki jo obiskuje Krištof – morda le ne bo tako prazno! Mogoče bo celo najboljše poletje doslej, je razmišljala Lučka, ko je hitela proti šoli.
---	--

Vrstni red besedil po času nastanka: 2, 1, 3, 4; upoštevamo tudi: 2, 3, 1, 4 (saj tekmovalec težko določi, katero besedilo se bolj razlikuje od sodobne slovenščine, 1 ali 3).

Utemeljitev:

Na primer: Starejše kot je besedilo, več razlik s sodobnim jezikom se pojavlja v njem./Starejše kot je besedilo, manj razumljivo je./Sodobnejše kot je besedilo, bolj je podobno sodobnemu jeziku./Sodobnejše kot je besedilo, razumljivejše je.

1 T za pravilno zaporedje IN utemeljitev.

1 T za jezikovno pravilen zapis utemeljitve brez napake.

1.2 Obkrožite, ali posamezna trditev <i>drži</i> ali <i>ne drži</i>. Napačne popravite in popravljene v celoti zapišite na črte.	6 točk
---	---------------

- a) Najstarejši znani prednik slovenščine je praslovanščina. **drži** **ne drži**
- b) Prvi zapisi v indoevropsčini so nastali pred približno 6000 leti. **drži** **ne drži**
- c) Ciril in Metod sta pisavo glagolico ustvarila na osnovi grških črk. **drži** **ne drži**
- č) Brižinski spomeniki so najbrž najstarejše slovansko besedilo v latinici. **drži** **ne drži**
- d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana predvsem v domačih jezikih posameznih ljudstev. **drži** **ne drži**

- a) Najstarejši znani prednik slovenščine je indoevropsčina.
- b) Inodevropsčina nikoli ni bila zapisana, (ampak se je pred 6000 leti govorila).
- d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana v latinščini, (stari grščini in hebrejščini)./ Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na vzhodu, so bila pisana predvsem v domačih jezikih posameznih ljudstev.
- 3 T za 5 pravilno obkroženih trditvev, 2 T za 4 pravilne trditve, 1 T za 3 pravilne trditve.**
- 1 T za vsako pravilno popravljeno trditev.**

1.3 V celih povedih odgovorite na vprašanja.	6 točk
---	---------------

a) Zakaj je po svetopisemski zgodbi bog ljudem zmešal jezike?

Bog je ljudem zmešal jezike, ker se je bal, da bodo postali vsemogočni.

b) V slovanskih jezikih najdemo veliko »lažnih prijateljev«. Razložite besedno zvezo v narekovajih in napišite en primer.

Lažni prijatelji so besede iz tujih jezikov, ki so enake/podobne nam domačim besedam, vendar imajo drugačen pomen.

Primeri (lahko je samo navedena beseda):

- iz bolgarščine: ковчег (kovčeg) = 'krsta'
- iz češčine: otrok = 'suženj'
- iz hrvaščine in srbščine: zahod = 'stranišče', snaga = 'moč', trudna = 'noseča', pucala = 'streljala'
- iz makedonščine: словенски (slovenski) = 'slovanski'
- iz poljščine: droga = 'cesta', awantura = 'glasen prepir'
- iz ruščine: банка (banka) = 'pločevinka'; быстрый (bystrij) = 'hiter' (ne pa 'bister'); вредный (vrednyj) = 'škodljiv' (ne pa 'vreden')
- iz slovaščine: hrdý = 'ponosen' (ne pa 'grd'); nohavice = 'hlače'
- iz ukrajinščine: лікарня (likarnja) = 'bolnica' (ne pa 'lekarna')

(1 T pri vsebini za razlago IN primer)

c) Naštej 3 značilnosti vsakdanjega življenja Praslovanov.

Praslovani so se ukvarjali s poljedelstvom in živinorejo,/živel so v lesenih hišah,/živel so v manjših vaseh,/častili so več bogov,/razdeljeni so bili na rodovne skupnosti,/odločali so na zborih svobodnih mož,/vojskovali so se za ozemlje in živino. **(1 T pri vsebini za 3 od naštetih) 1 T za vsak vsebinsko pravilen odgovor, 1 T za jezikovno pravilen zapis odgovora brez napake.**

1.4 V povezanem besedilu napišite, kaj je ilirizem, ter navedite dve pozitivni spremembi, ki ju je vnesel v slovenščino 19. stoletja. Napišite razlog, zakaj se ni uveljavil, in kakšno posledico bi prinesla njegova uveljavitev.	5 točk
---	---------------

VSEBINA: Besedilo naj vsebuje:

- Ilirizem je ideja v 19. stoletju, da bi v književnosti sprejeli skupni južnoslovanski jezik, kar pomeni, da bi izgubili svoj knjižni jezik. **1 T za definicijo IN posledico.**
- Ni se uveljavil zaradi močne narodne zavesti v 19. stoletju. **1 T**
- Uredil je pisavo – gajico (1 glas 1 črka) IN uveljavil prevzemanje slovanskih izrazov, kar je zmanjšalo germanizacijo. **1 T (pisava IN prevzemanje iz slovanskih jezikov)**

JEZIK IN PRAVOPIS: do 2 napaki – **2 T**, 3 napake – **1 T**; če besedilo ni popolnoma koherentno, to štejemo za **1 napako**; če so odgovori naštetih po točkah/v alinejah, **tekmovalec ne dobi točke za pravopis.**

1.5 Jezike povežite z oštevilčenimi značilnostmi tako, da na črte pred vsakim jezikom napišete obe ustrezni številki.	4 točke
--	----------------

4, 6 ruščina
3, 7 poljščina
1, 5 slovenščina
2, 5 črnogorščina

- 1 Ta jezik ima dvojino.
- 2 Ta jezik je najmlajši med slovanskimi jeziki.
- 3 Ta jezik je ohranil praslovanske nosne samoglasnike.
- 4 Ta jezik se zapisuje v cirilici.
- 5 Ta jezik sodi med južnoslovanske jezike.
- 6 Ta jezik sodi med vzhodnoslovanske jezike.
- 7 Ta jezik sodi med zahodnoslovanske jezike.

1.6 Na nemi karti s križci označite države, v katerih govorijo južnoslovanske jezike.	2 točki
--	----------------

2 T za vseh 7 nedvoumno označenih držav (Slovenija, Hrvaška, BiH, Srbija, Črna gora, Bolgarija, Makedonija), **1 T** za 6 pravilno označenih, **0 T** za 5 ali manj. Vsaka napačno označena država izniči eno pravilno. Upoštevamo tudi kako drugače označene države (npr. pobarvane). **Če je tekmovalec označil Kosovo, tega niti ne štejemo niti ne odštevamo.**

Sklop B

V PRILOGI preberite izhodiščno besedilo sklopa B in rešite naloge.

2.1 Obkrožite, ali posamezna trditev <i>drži</i> ali <i>ne drži</i> .	5 točk
Ena od idej esperanta je bila izenačiti položaj govorcev različnih maternih jezikov.	☒ drži ☐ ne drži
Medslovanščina je začela nastajati okrog leta 2009.	☐ drži ☒ ne drži
Medslovanščina je zasnovana kot poenostavljena oblika ruščine.	☐ drži ☒ ne drži
Govorci romanskih jezikov bi se morali medslomanščine priučiti v celoti.	☒ drži ☐ ne drži
Ustvarjalca medslomanščine sta pri njenem oblikovanju upoštevala podobne značilnosti manj kot 12 slovanskih jezikov.	☐ drži ☒ ne drži

1 T za vsako pravilno označeno trditev.

2.2 Kaj je skupnega esperantu in medslomanščini in po čem se razlikujeta? Napišite eno podobnost in eno razliko. Odgovorite v povedi/h.	3 točke
---	---------

(Po smislu, npr.)

Podobnost: oba jezika sta nastala umetno, njun namen je boljše sporazumevanje med ljudmi.

Razlika: Esperanto je nastal na podlagi indoevropsčine in romanskih jezikov, medslomanščina pa na podlagi podobnosti med slovanskimi jeziki.

2 T za vsebino (tekmovalec dobi 1 T na navedbo podobnosti in 1 T za navedbo razlike), 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno/i poved/i. Jezikovna pravilnost se ocenjuje, če je tekmovalec za vsebino dobil najmanj 1 T.

2.3 V izpisani povedi je podčrtana besedna zveza. V povedi/h pojasnite, kaj je želel avtor članka z njo izraziti.	2 točki
---	---------

Nekoliko manj visokoleteč cilj so si zadali ustvarjalci medslomanščine, jezika, ki naj bi omogočil lažje sporazumevanje Slovanov.

Po smislu, npr.:

Izraziti je želel, da so si ustvarjalci medslomanščine zadali realnejši, uresničljivejši, lažje dosegljiv cilj (v primerjavi s tistimi, ki so ustvarjali esperanto).

1 T za vsebino, 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno/i poved/i. Jezikovna pravilnost se ocenjuje, če je tekmovalec dobil točko za vsebino.

2.4 Spodnji trdilni povedi pretvorite v nikalni in novi povedi napišite na črti.	4 točke
---	----------------

Vsak Slovan lahko za silo razume besedilo v drugem slovanskem jeziku.

Vsak Slovan ne more za silo razumeti besedila v drugem slovanskem jeziku./ Ne more vsak Slovan .../ Nobeden od Slovanov ne more ...

Francozi bi se pri učenju med slovanskih morali zelo potruditi.

Francozom se pri učenju med slovanskih ne bi bilo treba zelo potruditi.

1 T za pravilno zanikano poved. 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno poved.

2.5 Preberite spodnjo poved in slovarski sestavek v PRILOGI ter rešite naloge.	6 točk
---	---------------

Kot podlaga esperantu je služilo besedišče indoevropskih jezikov, predvsem romanskih.

a) Obkrožite ustrezno možnost:

Beseda podlaga je v povedi uporabljena v prvem/drugem/tretjem slovarskem pomenu.

1 T za označeno ustrezno možnost.

b) Besedo podlaga uporabite v novih treh povedih – v vsaki povedi uporabite drug pomen.

Npr. Hiša stoji na trdni betonski podlagi. Za svojo trditev je navedel dobro podlago v raziskavah. Zebra ima črne črte na beli podlagi.

1 T za vsako pravilno uporabljeno besedo podlaga v povedi. Iz povedi mora biti razvidno, da je tekmovalec besedo uporabil v različnih pomenih. 1 T za pravopisno/jezikovno ustreznost – dopuščamo 2 napaki.

c) Kaj pomeni beseda podlaga v agronomiji? Pomen izpišite na črto.

rastlina, na katero se cepi kaka druga rastlina

1 T za popolnoma pravilno izpisan pomen.

Sklop C

3.1 Štiri od spodnjih trditev niso v skladu z izhodiščnim besedilom. Obkrožite črke pred njimi.	4 točke
--	----------------

Državno tekmovanje v znanju slovenskega jezika za Vodnikovo priznanje, 10. 4. 2026

1. letnik srednjih strokovnih šol

REŠITVE

- a) Približno tretjina vseh izumirajočih jezikov prihaja iz osmih držav ob ekvatorju in na južni polobli.
- b) Večina vseh jezikov na svetu se govori v Evropi.
- c) 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji se sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.
- č) Angleščina je bila edini jezik, ki se je širil z »jezikovnim izvozom« zaradi trgovanja in kolonizacije.
- d) V času kolonizacije je bila maorščina na Novi Zelandiji prepovedana, otroke pa so v šolah kaznovali, če so jo govorili.
- e) Danes maorščino tekoče govori približno ena petina prebivalcev Nove Zelandije.

Po 1 točka za vsako pravilno rešitev.

3.2 Napišite, v katero besedno vrsto sodijo podčrtane besede.	8 točk
--	---------------

Od približno 7000 jezikov na svetu jih kar 3000 danes umira, od tega jih je polovica iz le osmih držav ob ekvatorju in na južni polobli. Evropa sodi v povsem drugo skrajnost. Po nekaterih ocenah etnologov naj bi danes na svetu živelo še 7358 jezikov, od tega v Evropi le 239. Ko govorimo o stabilnosti jezikov, je pomemben podatek tudi ta, da se 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.

- na predlog
- jih (samostalniški)/(osebni) zaimsek
- le členek
- južni (vrstni) pridevnik
- skrajnost samostalniška beseda/samostalnik
- danes (časovni) prislov
- je glagol
- pomemben (lastnostni) pridevnik

Po 1 točka za vsako pravilno rešitev.

3.3 Števnike, napisane s števki, zapišite s črkami.	3 točke
--	----------------

sedem tisoč tristo osemindeset
 dvesto devetindeset
 štiriindeset

Po 1 točka za vsako popolnoma pravilno rešitev.

3.4 Iz spodnje enostavne povedi izpišite navedena stavčna člena.	2 točki
---	----------------

94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji se sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.
 osebek: 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji
 prislovno določilo načina: v samo 5 odstotkih jezikov

Po 1 točka za vsako popolnoma pravilno rešitev.

3.5 Razložite, kaj pomenijo izpisane besedne zveze iz besedila. (V besedilu so podčrtane.)	3 točke
---	----------------

smrtno obsodbo **konec obstoja/neizogibno smrt**

kamen spotike **nekaj, kar povzroča konflikt**

napenja vse sile **se zelo trudi**

Po 1 točka za vsako smiselno rešitev.

Sklop Č

4.1 Popravite napake v besedilu. Kar je napačno, prečrtajte in dopišite, kako je pravilno.	10 točk
---	----------------

Krško je osrednje mesto Posavja. Razvilo se je na obeh bregovih reke Save. Čas protestantizma v mestu sta zaznamovala Adam Bohorič in Jurij Dalmatin. Svoja najnovejša spoznanja o nji ju je želel prikazati Boris Golec v svoji monografiji. Povezovalo ju je delovanje v tem starodavnem mestu, Ljubljani in drugod. Pred bralce je postavil njuni življenjski zgodbi, umeščeni v Krško v burnem 16. stoletju. S knjigo je tudi počastil spomin na 440. obletnico izida prvega prevoda Biblije in prve slovnice slovenskega jezika. Med drugim je odkril, da smo 500. obletnico Bohoričevega rojstva praznovali nekaj let prezgodaj, saj se je rodil okoli leta 1524. Prav tako ne držijo vztrajne navedbe, da je Bohorič umrl v izgnanstvu nekje na Nemškem. Za Dalmatina pa zatrjuje, da je izviral iz družine hrvaških beguncev pred Turki, ki so se okrog leta 1530 naselili na Krškem polju.

- 20 ustreznih popravkov – 10 točk
- 18, 19 ustreznih popravkov – 9 točk
- 16, 17 ustreznih popravkov – 8 točk
- 14, 15 ustreznih popravkov – 7 točk
- 12, 13 ustreznih popravkov – 6 točk
- 10, 11 ustreznih popravkov – 5 točk
- 7, 8, 9 ustreznih popravkov – 4 točke
- 6, 5 ustreznih popravkov – 3 točke
- 4, 5 ustreznih popravkov – 2 točki
- 2, 3 ustreznih popravkov – 1 točka
- 1 ali 0 ustreznih popravkov – 0 točk

Vsak popravek *pravilna možnost* → *napačna možnost* izniči en ustreznih popravek.

Če tekmovalec popravi nekaj, česar ne bi bilo treba, a je tudi tako, kot popravi, pravilno, popravka ne upoštevamo niti mu tega ne štejemo kot napako.